

Kakor tekst, tako tudi slike dihaajo tipičnost naših beneških ljudi. Dr. Joža Lovrenčič

KNJIGE KMETIJSKE MATICE

Veliki koledar, V. letnik, je menda izmed vseh koledarjev najbolj smotrno urejen, kar pa ni posebno težko, ker je pač namenjen le enemu — kmetijskemu stanu. Poleg uvodne, ponatisnjene Aleksandrove »Kmečke pesmi« in kratke, a krepko pisane črte Toneta Gasparija »Ponedeljek«, ki se zdi, da je odlomek večje povesti, in še »Začaranega sveta«, premišljevanja o novih in starih čarovnikih, ki ga nekako v poljudnoleposlovnem stilu podaja dr. Franc Derganc, prinaša Koledar zgolj informativne in strokovne sestavke. Tako piše A. Z. o »Novi Jugoslaviji«, Štibler Miloš o »Kmetiskih posojilih in Privilegirani Agrarni banki«, ing. J. Teržan razpravlja o »Socijalni agronomiji, podlagi naprednemu kmetijstvu«, Grm Fran »O pouku gluho-nemcev«, A. Inkret je prispeval »Kuncerejo« s slikami, š. pa sestavek »O pridobivanju mleka«, nakar sledi še poročilo o »Zvezi slov. zadrug v Ljubljani na Zadružni razstavi l. 1929.« in »Politični pregled«. Naslovno stran — Bled ob kmetijskem prazniku 8. septembra — in zglavja mesecev je opremil v svoji znani tehniki M. Gaspari.

J. Bunin: Ponočni pomenek. Povesti. S pisateljevim dovoljenjem prevedel dr. N. Preobraženski. Str. 128.

Stežavo sem prebral devet »pomenkov« (Ponočni pomenek, Sanje, Moč, Janez Ihtec, Poslednji dan, Pravljica, Jaz le molčim, Vsakdanjost in Zabota), v katerih naj bi Bunin »kot dovršeni poznavalec ruskega ljudstva prvi posvetil v viharno, maščevalno, obupano dušo ruskega kmeta, medtem ko so slikali poprej najrazličnejši pisatelji z L. Tolstim in Dostojevskim na čelu samo ubogo, a trpečo in tiho »sveto Rusijo«. Tako je označil P. Bunina in še povedal, da je svoj čas vzbudil »hrupno ogorčenje«, kar potrjuje pisatelj sam: »Vsi se bodo spominjali, kako so se takrat zavzemali nad mojimi črnimi, sirovimi, neresničnimi barvami, jih srdito obsojali, a svetlih, dobrih barv niso hoteli videti...« Naj bo tako ali tako: Buninova umetnost me v teh »pomenkih« ni zgrabila in ne prepričala o njegovi veličini. Bi nam moral dr. Preobraženski podati že kaj pomembnejšega kakor te slike, ki so bile napisane od l. 1911—1913 na otoku Kapri. Z njimi nas Bunin ne bo osvojil kakor so nas njegovi tovariši iz »moderne«. Če je prevajalec računal s preprostimi bralci, se je tudi motil: dvomim, da bodo knjigo z veseljem in zanimanjem prebrali.

Priznati moram dr. Preobraženskemu, da obvlada naš jezik v besednem zakladu, a njegovega duha, ki se očituje v skladnji, ni še doumel. Mogoče je baš to, kar povzroča, da je knjiga neprebavna in zabriše avtorjevo ceno. Nepregledno je število sintaksnih napak, tudi slovničnih in še germanizmov ali rusizmov na kupe, da bi jih mogel tu navajati. Čudim se uredniku, kako je mogel pustiti tako knjigo v svet! Da korektura ni bila vestna, priča tudi nekaj mest, kjer se vrste ponavljajo.

Življenje čebel. Po Maur. Maeterlinckovi knjigi »La vie des abeilles« priredil Jos. Wester. (Zapiski, zv. II.) Str. 99. Knjiga, ki je bodo naročniki veseli in jo bo z zanimanjem bral sleherni,

kateremu pride v roko. V »Predgovoru« nam W. govori o knjigi in pisatelju ter pove, kako je priredil slovensko izdajo »našemu preprostemu čitatelju«. Prav je, da spoznamo Maeterlincka tudi po tem rekordnem delu. To strokovno — ali strokovnjaško? — poetično filozofsko kramljanje, ki nas ne utruja, poslušamo »Pred panjem«, ob »Roju«, »Novem domu«, »Mladi matici«, med »Svatbenim poletom« in ob »Pokolju trotov« in se čudimo in strmimo... Tudi prireditelju se čudimo, kako spretno se giba v »kraljestvu čebel«. Res se zahvaljuje prof. I. Verbiču, a vendar! — Je pač že l. 1904. v Slov. čebelarju modroval po Bölscheju o čebelah! Vkljub vsemu bi pripomnil prav radi »našega preprostega čitatelja«, da bi bilo dobro, ako bi prireditelj opustil ali vsaj vedno tolmačil tujke, dalje je nepotrebna označba »čebelni« panj (večkrat v prvi polovici knjige) in »živalni« panj. V apostrofiranju: narodič mali, tako resni in globoki (str. 25) je »mali« odveč, pri naslednjih pridevniki pa bi rabil nedoločno obliko ali še bolje: zavisni stavek! Istotam bi »tiste« probleme in v »tistem« trenutku zamenjal z »one« in »onem«, potem »sladličarno« s sladličarno. »V katero se podajajo« (53) je pač tudi v iterativni obliki germanizem. »Skrajnje« za skrajno (str. 18 in 72). Malenkosti so to — ne bodo motile.

Inž. Josip Teržan: Kmetovalčev svetovalec. Str. 122. V »Predgovoru« beremo: »Kmetovalčev svetovalec« ne nudi celotnega nauka v nobeni panogi poljedelstva, daje pa najrazličnejše mgljaje, kaže na stanje poljedelstva drugod in hoče navajati našega kmeta k razmišljanju in računanju. »Koledar, Nočni pomenek in Življenje čebel so tisk J. Blasnika nasl., Kmetovalčev svetovalec pa Učiteljske tiskarne. Dr. Joža Lovrenčič

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

Ljudska književna družba, nelegitimno nazvana Cankarjeva, se je v vrsti že obstoječih predstavila najbolj klavirno in splošni nivo njenih publikacij pomeni najnižjo stopnjo, kar zadeva kvaliteto. Tudi če upoštevamo ljudsko-prosvetni namen in značaj podobnih ustanov, se ne moremo odreči najosnovnejši zahtevi, da mora namreč vsako kulturno prizadevanje, bodisi ideološko usmerjeno tako ali drugače, temeljiti na kvaliteti in to prav tako v človeško-etičnem kakor tudi oblikovnem pogledu. Tako zvane »naše« kulture ne priznamo ne tu ne tam in interesi kogarkoli za nas niso merodajni. In kulture v službi interesov že načelno ne poznamo in ne priznamo. To poudarjamo, ker se zdi, da usmerjenost Cankarjeve družbe po svojem kulturnem umevanju prav temelji na tistih napačnih osnovah, na katere je — žal ne brez uspeha — skušal postaviti slovensko kulturno življenje predvsem naš družabno-politični razvoj. In če se danes proti osnovam vsega kulturnega reakcionarstva bori ne več samo poedinec, marveč naša splošna sodobna kulturna zavest, ali ni potem obupno, če se naslanja nanje izobrazba enega dela slovenskega proletariata? Pri tem se spomniš nehote Cankarjevih besed: »Daleč je še dan, ko vstane ozdravljeno in razširjeno to propalo podjetje slovenske duševne kulture; ozdravilo in razširilo pa ga bo slovensko ljudstvo!« e pa pod novo firmo stari, preživeli duh meščanstva, ki se je v publikacijah Cankarjeve družbe razodel na najočitnejših mestih, to je v ideološkem